

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

№3

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2026 MART

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic Resource Index
ResearchBib

ISSN INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ БИБЛИОТЕКА LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, mart.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afrovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellashtirish
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

KORXONALARDA ICHKI AUDIT TIZIMINING BOSHQARUV QARORLARI QABUL QILISHDAGI O'RNINI	24
Mexmonaliyev Ulug'bek Erkinjon o'g'li	
FISKAL SIYOSAT SAMARADORLIGI VA SOLIQ TUSHUMLARI DINAMIKASI: O'ZBEKISTON MISOLIDA ILMIY TAHLIL	30
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI KELITIRIB CHIQUARUVCHI ASOSIY OMILLAR HAMDA IQTISODIYOTGA TA'SIRI	37
Toxtabayev Oybek Odilovich	
QISHLOQ XO'JALIGI OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARIDA ZAMONAVIY BOSHQARUV	42
Rasulova Muxabbat Teshabayevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
O'ZBEKISTON GLOBAL-IQTISODIY RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING O'RNINI	48
Kuvatova Oliya Sheraliyevna	
QURILISH SANOATIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING IQTISODIY MOHIYATI VA ULARNI KAPITAL BOZORI INSTRUMENTLARI ORQALI MOLIALASHTIRISH IMKONIYATLARI.....	54
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
IQTISODIY ISLOHOTLAR DAVRIDA TIJORAT BANKLARINING INVESTITSIYA FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING OMILLARI	61
Yangiboyev F.B.	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI ERTA ANIQLASH VA BOSHQARISHNING INTEGRATSIYALASHGAN RISK-INDEKS MODELINI	68
Kalandarov Abdulla Baxtiyorovich, Rajabov Shoxrux Suvon o'g'li	
RUX VA QO'RG'OSHINNI SELEKTIV AJRATIB OLISHNI KOMBINATSIYALASH TEXNOLOGIYASI VA NAZARIYASI.....	74
Eshonqulov Uchqun Xudaynazar o'g'li, Haqberdiyev Dilshod Qodir o'g'li	
UY-JOY QURILISHI HAJMINI UZOQ MUDDATLI PROGNOZLASHDA EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH	81
Qidirniyazov Ajiniyaz Sherniyazovich	
O'ZBEKISTONDA BOG'DORCHILIKNI RIVOJLANTIRISHDA IQLIM VA TABIIY OFATLAR NATIJASIDA YETKAZILDAN TALOFATLARNI DAVLAT TOMONIDAN KOMPENSATSIYA QILISH MEXANIZMI.....	85
Sattorov Orifjon Boymurodovich	
AHOLI MOLIVAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH ORQALI YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISH MEXANIZMLARI.....	90
Abdug'aniyev Uchqun Habibulla o'g'li	
O'ZBEKISTON QURILISH SANOATIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING RIVOJLANISH DINAMIKASI VA TENDENSIYALARI	96
Musaeva Aynura Abayxolievna	
THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF SOCIAL INFRASTRUCTURE TRANSFORMATION IN THE CONTEMPORARY ENVIRONMENT.....	104
Normurodov Khusan Eshmakhmatovich	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARINING INVESTITSION FAOLLIGINI BAHOLASH YO'LLARI	108
Begamov S.X.	
DEBITORLIK QARZLARINING STRATEGIK BOSHQARUV HISOBINI TASHKIL QILISH YO'NALISHLARI	112
Normatova Gulmira Xayrullaevna	

SOLIQLARNI PROGNOZLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH AMALIYOTI TAHLILI.....	118
Ergashov Jamshid Ashurovich	
MEHNAT XARAJATLARI HISOB: NAZARIY ASOSLAR, USULLAR VA BOSHQARUVDAGI AHAMIYATI.....	126
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
KORPORATIV XIZMATLARNING BANK FOYDASIGA TA'SIRI: KOMISSION VA FOIZLI DAROMADLAR TAHLILI	131
Qurbonov Abror Abdullayevich	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISHNING INSTITUTSIONAL VA TASHKILY MEXANIZMLARI.....	136
Djamalov G'ofir Oribjanovich	
OCHIQLIK INDEKSI VA KORRUPSIYAGA QARSHI KURASH SAMARADORLIGI: O'ZBEKISTON TAJRIBASINING INSTITUTSIONAL TAHLILI	144
Diilshod Pulatov, Uchqun Abdug'aniyev	
DUNYO SUG'URTA KOMPANIYALARINING MOLIVAVIY HOLATI VA NATIJALARI TAHLILI.....	153
Alimov Baxodir Batirovich	
QISHLOQ HUDUDLARIDA XIZMAT KO'RSATISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI.....	160
Yuldashova Nilufar Ziyabayevna	
QURILISH TASHKILOTLARIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING INNOVATSION USULLARI	164
Muxibova Guli Yarkinovna, Sharifxodjayeva Odina Ulug'bek qizi	
AXBOROT-RESURS MARKAZLARINING TA'LIM JARAYONIGA TA'SIRINI BAHOLASH.....	168
Pirmedova Xayitgul Muxammedovna	
IJTIMOYIY HIMOYA QAMROVINI KENGAYTIRISH MEXANIZMLARI: XALQARO TAJRIBA VA INSTITUSIONAL YONDASHUVLAR.....	173
Bafoyev Farrux Jo'raqulovich	
KORXONALARDA AI-DRIVEN "DECISION SUPPORT SYSTEMS" (DSS)NI JORIY ETISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI	181
Mardanova Ra'no	
STRENGTHENING THE FINANCING OF FAMILY-OWNED ENTERPRISES IN UZBEKISTAN THROUGH BANK CREDIT	186
Baymuratova Zina Aqilbekovna, Ibadullaeva Asal Ulugbek qizi	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA DAVLAT BOSHQARUV TIZIMLARINI RAQAMLASHTIRISH	192
Aytmuratov Qutlimurat Jalgasovich	
ATTRACTING INVESTMENTS FROM FINANCIAL MARKETS AND FACTORS INFLUENCING THE INCREASE OF THEIR ATTRACTIVENESS	196
Kholov Sherali Akhrorboyevich	
MARKAZIY OSIYODA TRANSCHEGARAVIY SUV RESURSLARINI BOSHQARISH VA ADOLATLI TAQSIMLASHNING NAZARIY-HUQUQIY ASOSLARI.....	200
Matkarimov Mansur	
XALQARO XIZMATLAR SAVDOSIDA TIBBIY TURIZMNING IQTISODIY AHAMIYATI.....	206
Farxodova Shohnoz Umidbek qizi	
BANK XIZMATLARI SIFATINI BAHOLASHNING KO'P OMILLI INDIKATORLARI TIZIMI	213
Ibroximov Iloxomjon Shavkatjon o'g'li	
SANOAT KORXONALARINI IQTISODIY FAOLIYATINI OPTIMALLASHTIRISH YO'LLARI	219
Tillayeva Barno Ramiztdinovna	
NOTIJORAT TASHKILOTLAR FAOLIYATIDA AUDITORLIK TEKSHIRUVI VA AUDITORLIK HISOBOTLARINING O'ZIGA XOSLIGI.....	224
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Ubaydullayev Toxirjon Abdullajanovich	

ЦИФРОВЫЕ ИНСТРУМЕНТЫ РЕИНТЕГРАЦИИ ВОЗВРАЩАЮЩИХСЯ ТРУДОВЫХ МИГРАНТОВ: МЕЖДУНАРОДНАЯ ПРАКТИКА И ВОЗМОЖНОСТИ ДЛЯ КЫРГЫЗСТАНА.....	230
<i>Амантурова Дилбара Кыдыкбековна</i>	
РОЛЬ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ОРИЕНТИРОВАННОЙ ЛЕКСИКИ В ЯЗЫКОВОЙ ПОДГОТОВКЕ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ ТЕХНИЧЕСКОГО ПРОФИЛЯ.....	237
<i>Асрарова М.У.</i>	
О СКОРИНГОВЫХ МЕТОДАХ ЭКСПРЕСС-АНАЛИЗА ДОХОДНОСТИ АКЦИЙ УЗБЕКСКИХ ЭМИТЕНТОВ.....	242
<i>Ирмухамедова Муслима Дилшодовна</i>	
UY-JOY QURILISHIDA ESKROU MEKANIZMLARINI JORIY ETISH ORQALI INVESTITSION XAVFSIZLIK VA MOLIVAVIY SHAFFOFLIKNI TA'MINLASH	247
<i>Karimov Inomjon Ortikbaevich</i>	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA KICHIK BIZNESNING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MASALALARI	254
<i>Kamoliddinov Ilhomjon Muxammadjonovich, Kobilov Murod Vakkosovich</i>	
TIJORAT BANKLARI RAQOBATBARDOSHLIGINING MOLIVAVIY BARQARORLIK KO'RSATKICHLARIGA TA'SIRINI BAHOLASH.....	259
<i>Axmedov Toxirjon Xasanjon o'g'li</i>	
SANOAT KORXONALARI IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA ENERGETIKA VA ISHLAB CHIQRISH SALOHİYATINING ROLI	264
<i>Tursunxo'jayev Sardor Jamoliddin o'g'li</i>	
TIJORAT BANKLARIDA KOMPLAENS-NAZORAT TIZIMI ORQALI RISKLARNI SAMARALI BOSHQARISH	270
<i>Fayziyev Sherzod Djunaydilloyevich</i>	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УПРАВЛЕНИЯ БАНКОВСКИМИ РИСКАМИ И СТРАХОВАНИЯ ФИНАНСОВЫХ ОПЕРАЦИЙ В УСЛОВИЯХ РАЗВИТИЯ ДИСТАНЦИОННОГО БАНКИНГА В ХОРЕЗМСКОЙ ОБЛАСТИ.....	275
<i>Бахтиёрв Худайберган Хамдам угли</i>	
DOIMIY BO'LMAGAN KUCH TA'SIRIDA DEFORMATSIYALANUVCHAN STANDART CHIZIQLI QATTIQ MODEL ISHLAB CHIQRISH VA SONLI TAHLIL QILISH.....	282
<i>Ahmadov Ilhom Aktam o'g'li, Isomova Sabohat Islom qizi</i>	
YOUTH ENTREPRENEURSHIP AS A FACTOR OF STRUCTURAL ECONOMIC TRANSFORMATION IN UZBEKISTAN.....	290
<i>Isakjanova Saboxat Muhamedovna</i>	
МОДЕЛИРОВАНИЕ САМОВОЗБУЖДЕНИЕ НЕЯВНОПОЛЮСНОГО СИНХРОННОГО ГЕНЕРАТОРА ПРОДОЛЬНО-ПОПЕРЕЧНОГО ВОЗБУЖДЕНИЯ	298
<i>Пирматов Нурали Бердиёрович, Бекишев Аллаберген Ергашевич, Бердиёров Улугбек Нурали угли, Бердиёров Улмасбек Нурали угли</i>	
YURTIMIZDAGI EKOLOGIK SOF YOG'OCH MATERIALLARIDAN TAYYORLANGAN ORAYOMA KONSTRUKSIYALARINING CHO'ZILISHGA QARSHILIGI	305
<i>Yunusaliyev Elmurod Muhammadyaqubovich, Toshpulatov Ilhomjon Baxtiyorovich</i>	
AYDAR-ARNASOY KO'LLAR TIZIMINING SHAKLLANISH BOSQICHLARI VA ZAMONAVIY EKOLOGIK MUAMMOLARI	311
<i>Aminov Hamza Husanovich, Madrimov Rajabboy Masharipovich, Xamdullayeva Aziza Baxtiyor qizi</i>	
EXPLAINABLE AI YORDAMIDA SOC UCHUN TUSHUNTIRILADIGAN KIBERXAVF ANIQLASH TIZIMINI ISHLAB CHIQRISH	318
<i>N.N. Jo'rayev, A.Sh. Juraboyev</i>	
QUYOSH FOTOELEKTRIK MODULLARINI SUV YORDAMIDA TOZALASH VA SOVITISH USULLARI TAHLILI	324
<i>Ibragimov Umidjon Hikmatullayevich, Qodirov Jobir Ro'zimatovich, Izomov Shahzod Niyoz o'g'li, To'yurodov Quvonchbek Sherzod o'g'li</i>	

RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING QURILISH SOHASIGA INTEGRATSIYASI: ILG'OR XALQARO TAJRIBA	332
Fayziyeva Gulnoza Abdurahmonovna	
ФАКТОРЫ НАЛОГОВОЙ КУЛЬТУРЫ И ИХ ВЛИЯНИЕ НА СОБИРАЕМОСТЬ НАЛОГОВ: СОЦИОЛОГИЧЕСКИЙ И ЭКОНОМИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ	339
Хакимова Ситора Ильёсжон кизи, Муталова Дилором Махамаджановна	
ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ ЭКСПЕРТНОГО ПРОГНОЗИРОВАНИЯ КОМПЕТЕНЦИЙ В ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКЕ	345
Л.А. Кадырова, Б. Н. Эгамов	
О'ЗБЕКISTON RESPUBLIKASIDA SUG'URTA BOZORINING TUZILISHI TAHLILI	350
G'oziyeva Aziza Abdusalomovna	
MINTAQALARDA INNOVATSION FAOLIYATNI MOLIYALASHTIRISH MANBALARINI DIVERSIFIKATSIYA QILISH MASALALARI	358
Хамраев Quvvat Iskandarovich	
KONTEYNERLI TASHUVLARNING JORIY HOLATI, MAVJUD MUAMMOLAR VA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	366
Samatov G'affor Alloqulovich, Xolmatov Bekzod Nurmatovich, Toxirov Maxmudjon Murodjon o'g'li, Absattarov Isomiddin Xotam o'g'li	
KICHIK BIZNES KORXONALARIDA ISHLAB CHIQRISH OMILLARI BO'YICHA NOMUVOFIQLIKNI ANIQLASH VA BARTARAF ETISH MEXANIZMI	381
Kaypnazarova Gulshad Xojamuratovna	
TASHQI SAVDO BALANSINI MUVOZANATLASHTIRISH: NAZARIY VA AMALIY JIHATLAR	386
Rahimov Eshmurod Normurodovich, Misliiddinov Ikromjon Kamoliddin o'g'li	
SIFATLI TIBBIY XIZMAT KO'RSATISH VA AHOLIGA QAMROVNI TA'MINLASHDA BOSHQARUV QARORLARINING AHAMIYATI	391
Satvoldiyev Ulugbek Kamilovich	
SUN'IY INTELLEKT TIZIMLARIDA GIPERPARAMETRLARNI MATEMATIK OPTIMALLASHTIRISH USULLARI	396
Husan Arziqulov Normurod o'g'li	
ENHANCING THE SERVICE SECTOR AS A MEANS OF CREATING EMPLOYMENT IN TOURISM INFRASTRUCTURE	401
Zarikeev Rasul Polatovich	
EXPANDING BANK CREDIT OPPORTUNITIES FOR FAMILY-OWNED ENTERPRISES IN UZBEKISTAN	406
Isakov Janabay Yakipbaevich	
BANKS' BROKERAGE AND ADVISORY SERVICES IN FACILITATING SECURITIES TRANSACTIONS AND IMPROVING MARKET LIQUIDITY	412
Isakov Isobek Janabay uli	
АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ МЕХАНИЗМОВ ФИНАНСИРОВАНИЯ ВНЕШНЕЙ ТОРГОВЛИ	416
Ибрагимов Мансур Ахметович	
ОПТИМИЗАЦИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ЛОГИСТИЧЕСКИХ ПРОВАЙДЕРОВ В УСЛОВИЯХ ПОСТРОЕНИЯ НОВЫХ ЦЕПЕЙ ПОСТАВОК	421
Маннапова Феруза Фахриддин кызы	
О'ЗБЕКISTON RESPUBLIKASIDA ISLOM MOLIYASINI HUQUQIY TARTIBGA SOLISH VA INSTITUSIONAL ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	428
Isroilov Obid Olimjonovich	
OZIQ-OVQAT BOZORI KON'YUNKTURASINI BAHOLASHDA KO'P OMILLI REGRESSIYA MODELINING SAMARADORLIGI	433
Abduraxmonov Adxamjon Sultonboyevich	

AHOLI TURMUSH TARZINI YAXSHILASHNING ISTIQBOLLARI.....	438
Djuraeva Didora Sobirjonovna	
ZAMONAVIY MOLIYAVIY INFRATUZILMANING INSTITUSIONAL ASOSLARI: TO'LOV TIZIMLARI NAZARIYASI VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI	441
Toshniyozov Sherali Kamoliddinovich	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQAMLI MENEJMENT VA SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA STRATEGIK BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISH	449
Zayavitdinova Nafisa Muxammadovna	

XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQAMLI MENEJMENT VA SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA STRATEGIK BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISH

Zayavitdinova Nafisa Muxammadovna

Buxoro davlat universiteti,
Marketing va menejment kafedrası dotsenti, i.f.n.
ORCID: 0000-0003-2891-1888
E-mail: nafisaziyo@mail.ru

Annotatsiya. Mazkur maqolada raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmat ko'rsatish korxonalarida strategik boshqaruvni takomillashtirishda sun'iy intellekt va raqamli menejment texnologiyalaridan foydalanish masalalari tahlil qilingan. Tadqiqot natijalari sun'iy intellekt tizimlarini boshqaruv jarayonlariga integratsiya qilish katta hajmdagi ma'lumotlarni tezkor tahlil qilish, strategik qarorlar qabul qilish samaradorligini oshirish hamda biznes jarayonlarini optimallashtirish imkonini berishini ko'rsatdi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, sun'iy intellektga asoslangan konseptual boshqaruv modeli ishlab chiqildi va unga muvofiq amaliy takliflar taqdim etildi.

Kalit so'zlar: raqamli iqtisodiyot, sun'iy intellekt, raqamli menejment, strategik boshqaruv, xizmat ko'rsatish sohasi.

Abstract. This article examines the improvement of strategic management in service enterprises through the application of artificial intelligence and digital management technologies in the digital economy. The results show that integrating artificial intelligence systems into management processes enables rapid analysis of large volumes of data, improves the effectiveness of strategic decision-making, and optimizes business processes. Based on the findings, a conceptual management model grounded in artificial intelligence was developed, and corresponding practical recommendations were proposed.

Keywords: digital economy, artificial intelligence, digital management, strategic management, service sector.

Аннотация. В статье рассматриваются вопросы совершенствования стратегического управления предприятиями сферы услуг на основе технологий искусственного интеллекта и цифрового менеджмента в условиях цифровой экономики. Результаты исследования показывают, что интеграция систем искусственного интеллекта в управленческие процессы позволяет оперативно анализировать большие объёмы данных, повышать эффективность стратегических решений и оптимизировать бизнес-процессы. По результатам исследования разработана концептуальная модель управления на основе искусственного интеллекта и представлены соответствующие практические предложения.

Ключевые слова: цифровая экономика, искусственный интеллект, цифровой менеджмент, стратегическое управление, сфера услуг.

KIRISH

So'nggi yillarda jahon iqtisodiyotida raqamli transformatsiya jarayonlari jadal rivojlanib, iqtisodiyotning barcha tarmoqlarida, ayniqsa xizmat ko'rsatish sohasida boshqaruv tizimlarini modernizatsiya qilish zaruratini yuzaga keltirmoqda. Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt tizimlari korxonalar faoliyatini yanada samarali tashkil etish, resurslardan oqilona foydalanish hamda mijozlar ehtiyojlarini chuqur tahlil qilish imkoniyatini yaratmoqda.

Bugungi kunda xizmat ko'rsatish sohasi ko'plab mamlakatlar iqtisodiyotining yetakchi tarmoqlaridan biri hisoblanadi. Ma'lumotlarga ko'ra, rivojlangan mamlakatlarda xizmat ko'rsatish sektorining yalpi ichki mahsulotdagi ulushi o'rtacha 65–75 foizni tashkil etadi. Masalan, AQShda xizmat ko'rsatish sohasi

iqtisodiyotning qariyb 77 foizini tashkil etadi, Yevropa Ittifoqi mamlakatlarida esa bu ko'rsatkich 70 foizdan ortiqni tashkil qiladi¹.

Shuningdek, raqamli texnologiyalarni joriy etish iqtisodiy samaradorlikni sezilarli darajada oshirayotganini ko'rsatmoqda. McKinsey Global Institute tomonidan o'tkazilgan tadqiqotlarga ko'ra, raqamli boshqaruv tizimlarini joriy etgan korxonalarda ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish samaradorligi o'rtaacha 20–30 foizga oshgan². Bu esa raqamli menejment va sun'iy intellekt texnologiyalarining zamonaviy korxonada boshqaruvidagi ahamiyatini yanada kuchaytiradi.

O'zbekistonda ham xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish iqtisodiy siyosatning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, xizmat ko'rsatish sohasi mamlakat yalpi ichki mahsulotining qariyb 40 foizini tashkil etadi va ushbu ko'rsatkich yil sayin oshib bormoqda³. Shu bilan birga, raqamli texnologiyalarni iqtisodiyot tarmoqlariga keng joriy etish orqali boshqaruv samaradorligini oshirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Biroq mavjud imkoniyatlarga qaramay, xizmat ko'rsatish korxonalarida raqamli menejment va sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etish darajasi hali yetarli darajada rivojlanmagan. Ayrim korxonalarda zamonaviy boshqaruv tizimlaridan foydalanishning sustligi, malakali kadrlar yetishmasligi hamda innovatsion yondashuvlarning kam qo'llanilishi strategik boshqaruv samaradorligini pasaytirishi mumkin. Shu sababli xizmat ko'rsatish korxonalarida raqamli menejment va sun'iy intellekt texnologiyalaridan samarali foydalanish orqali strategik boshqaruv tizimini takomillashtirish dolzarb ilmiy va amaliy muammolardan biri hisoblanadi.

Mazkur maqolaning maqsadi xizmat ko'rsatish korxonalarida raqamli menejment va sun'iy intellekt asosida strategik boshqaruvni rivojlantirishning nazariy va amaliy jihatlarini tahlil qilish hamda ushbu yo'nalishda ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat. Tadqiqot jarayonida xizmat ko'rsatish sohasida raqamli boshqaruv tizimlarining rivojlanish tendensiyalari, xalqaro tajriba hamda zamonaviy boshqaruv konsepsiyalari tahlil qilinadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Zamonaviy iqtisodiyotda raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt tizimlarining rivojlanishi boshqaruv jarayonlarini tubdan o'zgartirmoqda. Raqamli transformatsiya tashkilotlarda ma'lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilish, biznes jarayonlarini optimallashtirish hamda strategik rejalashtirish imkoniyatlarini kengaytiradi. Shu sababli ilmiy adabiyotlarda sun'iy intellekt texnologiyalarining boshqaruv tizimlariga ta'siri muhim tadqiqot yo'nalishi sifatida qaraladi.

Boshqaruv nazariyasining shakllanishida klassik menejment maktabi olimlarining ilmiy qarashlari muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy menejment nazariyasining rivojlanishiga katta hissa qo'shgan olimlardan biri Peter Drucker hisoblanadi. U boshqaruvni tashkilot resurslaridan samarali foydalanish orqali maqsadlarga erishish jarayoni sifatida talqin qiladi. Druckerning fikricha, samarali boshqaruv tizimi rejalashtirish, tashkil etish, motivatsiya va nazorat kabi boshqaruv funksiyalarining uyg'unligini ta'minlashi lozim [4]. Zamonaviy sharoitda raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt tizimlari aynan shu boshqaruv funksiyalarini yanada samarali amalga oshirishga xizmat qiladi.

Boshqaruv jarayonlarining tuzilmasini tahlil qilgan yana bir muhim olim Henry Mintzberg hisoblanadi. U menejerlar faoliyatini tahlil qilib, boshqaruv jarayonida axborot oqimlarini boshqarish muhim rol o'ynashini ta'kidlaydi. Mintzbergning fikriga ko'ra, menejerlar faoliyati katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilish va ular asosida qarorlar qabul qilish bilan bog'liq [5]. Shu nuqtai nazardan qaraganda, sun'iy intellekt texnologiyalari axborotlarni qayta ishlash va tahlil qilish jarayonlarini avtomatlashtirish orqali boshqaruv samaradorligini oshirish imkonini beradi.

Iqtisodiy rivojlanishda innovatsiyalarning roli haqida mashhur iqtisodchi Joseph Schumpeter muhim ilmiy qarashlarni ilgari surgan. Uning nazariyasiga ko'ra, iqtisodiy rivojlanishning asosiy harakatlantiruvchi kuchi innovatsiyalar hisoblanadi. Schumpeter innovatsiyalarni yangi texnologiyalarni joriy etish, ishlab chiqarish jarayonlarini modernizatsiya qilish hamda yangi biznes modellarini shakllantirish bilan bog'laydi [6]. Zamonaviy sharoitda sun'iy intellekt texnologiyalari aynan innovatsion rivojlanishning muhim tarkibiy elementi sifatida namoyon bo'lmoqda.

Raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi bilan bog'liq jarayonlar zamonaviy iqtisodchilar tomonidan ham keng o'rganilgan. Jumladan, Erik Brynjolfsson va Andrew McAfee o'z tadqiqotlarida raqamli texnologiyalar iqtisodiyotning yangi bosqichini shakllantirayotganini ta'kidlaydilar. Ularning fikriga ko'ra, sun'iy intellekt va raqamli texnologiyalar ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi, mehnat unumdorligini ko'paytiradi hamda iqtisodiyotda yangi innovatsion imkoniyatlarni yaratadi [3].

1 World Economic Forum. Global AI Impact Report 2024. <https://www.weforum.org/reports/global-ai-impact-2024>.

2 McKinsey & Company. (2023). Artificial Intelligence in Service Industries. <https://www.mckinsey.com/ai-service-industries>.

3 O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi, 2024.

Sun'iy intellekt tushunchasining ilmiy asoslari dastlab kompyuter fanlari doirasida shakllangan bo'lib, bu yo'nalishning asoschilaridan biri bo'lgan John McCarthy sun'iy intellektni "aqli mashinalarni yaratish va ularning inson tafakkuriga xos bo'lgan funksiyalarni bajarish qobiliyatini o'rganadigan fan" sifatida ta'riflagan [7]. Uning fikriga ko'ra, sun'iy intellekt inson fikrlash jarayonlarini modellashtirish orqali murakkab muammolarni hal etishda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi.

Sun'iy intellekt sohasining rivojlanishiga muhim hissa qo'shgan tadqiqotchilar qatoriga Stuart Russell va Peter Norvig ham kiradi. Ular sun'iy intellekt tizimlarini intellektual agentlar sifatida tavsiflab, bunday tizimlar muhitni tahlil qilish, ma'lumotlarni qayta ishlash hamda optimal qarorlarni ishlab chiqish imkoniyatiga ega ekanligini ko'rsatib berganlar. Ularning fikricha, sun'iy intellekt tizimlari tashkilotlarda strategik boshqaruv jarayonlarini samarali tashkil etishga yordam beradi [8].

Yuqoridagi ilmiy qarashlar tahlili shuni ko'rsatadiki, raqamli iqtisodiyot sharoitida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish boshqaruv tizimlarini modernizatsiya qilishning muhim omili hisoblanadi. Sun'iy intellekt katta hajmdagi ma'lumotlarni tezkor tahlil qilish, biznes jarayonlarini optimallashtirish, strategik prognozlash imkoniyatlarini kengaytirish hamda resurslardan samarali foydalanish imkonini yaratadi. Shu sababli zamonaviy tashkilotlarda sun'iy intellekt asosida boshqaruv tizimlarini joriy etish iqtisodiy rivojlanish va raqobatbardoshlikni oshirishning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqot xizmat ko'rsatish korxonalarida boshqaruv jarayonlarini raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt tizimlari yordamida optimallashtirish imkoniyatlarini aniqlash hamda baholashga qaratilgan. Tadqiqotning metodologik poydevorini zamonaviy boshqaruv nazariyalari, innovatsion menejment konsepsiyalari, raqamli transformatsiya yondashuvlari va servis iqtisodiyoti konsepsiyalari tashkil etadi. Tadqiqot jarayonida qo'llanilgan ilmiy metodlar — tahlil, sintez, solishtirish, umumlashtirish, tizimli va jarayonli yondashuvlar, shuningdek, induksiya va deduksiya metodlari — tadqiqotning nazariy hamda empirik ishonchligini ta'minlaydi.

Nazariy poydevor shakllantirilganda xalqaro va mahalliy olimlarning ilmiy qarashlari integratsiyalangan. Shu jumladan, Peter Drucker boshqaruvni tashkilot resurslaridan samarali foydalanish orqali maqsadlarga erishish jarayoni sifatida talqin qilgan bo'lsa, Henry Mintzberg menejerlar faoliyatini axborot oqimlarini boshqarish nuqtai nazaridan tahlil qiladi. Iqtisodiy rivojlanish va innovatsiyalarni boshqarish masalalarida Joseph Schumpeter, raqamli iqtisodiyot sharoitida esa Erik Brynjolfsson va Andrew McAfee tadqiqotlari muhim nazariy asos bo'lib xizmat qiladi. Shu bilan birga, O'zbekiston olimlari ham raqamli iqtisodiyot va sun'iy intellekt texnologiyalarining mahalliy sharoitda boshqaruv tizimlariga integratsiyasi bo'yicha tadqiqotlar olib bormoqdalar.

Empirik tadqiqot qismida sifatli yondashuv asosida xizmat ko'rsatish korxonalaridagi ilg'or amaliyotlar o'rganildi. Case-study metodi orqali korxonalarda raqamli transformatsiya jarayonlari, axborot tizimlari, ilg'or analitika hamda qaror qabul qilishni qo'llab-quvvatlash vositalari tahlil qilindi. Shu usul yordamida Amazon, Apple, Microsoft, Procter & Gamble kabi xalqaro kompaniyalarning strategik boshqaruv jarayonlarini raqamli texnologiyalar bilan integratsiyalash tajribasi o'rganildi. Tadqiqot jarayonida asosiy e'tibor prediktiv modellashtirish, platforma yechimlari va strategik innovatsion yondashuvlarning samaradorligini tahlil qilishga qaratildi.

Nazariy konsepsiyalar va empirik amaliyotlar sintezi asosida raqamli boshqaruv samaradorligini oshirishning konseptual modeli ishlab chiqildi. Ushbu model quyidagi komponentlarni o'z ichiga oladi: dinamik boshqaruv tuzilmasi, adaptiv tashkilot strukturalari, innovatsion texnologiyalar integratsiyasi hamda qaror qabul qilishni qo'llab-quvvatlash tizimi. Modelning ishonchligi mahalliy va xalqaro xizmat ko'rsatish korxonalarini tajribasini solishtirish orqali tasdiqlandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Zamonaviy raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmat ko'rsatish korxonalarining boshqaruv samaradorligini oshirishda sun'iy intellekt (SI) va raqamli texnologiyalarni integratsiyalash muhim vosita sifatida namoyon bo'lmoqda. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, SI tizimlari nafaqat operatsion jarayonlarni avtomatlashtirish, balki strategik qarorlar qabul qilish, resurslarni optimal taqsimlash hamda innovatsion tashabbuslarni ilgari surishda ham samarali rol o'ynaydi.

Empirik tadqiqotlar asosida xizmat ko'rsatish korxonalarida SI tizimlarini joriy etish quyidagi asosiy afzalliklarni ta'minlaydi:

- Axborotlarni tezkor va aniq tahlil qilish — katta hajmdagi ma'lumotlarni qayta ishlash orqali boshqaruv qarorlarining sifatini oshirish.
- Biznes jarayonlarini optimallashtirish — operatsion samaradorlikni oshirish, xarajatlarni kamaytirish va jarayonlarni avtomatlashtirish.
- Strategik prognozlash va rejalashtirishni kuchaytirish — raqamli platformalar orqali bozor tendensiyalarini oldindan aniqlash hamda korxonaga strategiyasini moslashtirish.

- Resurslardan samarali foydalanish — inson va moddiy resurslarni optimal taqsimlash imkoniyati.

Xorijiy tajribalar (Amazon, Apple, Microsoft, Procter & Gamble) shuni ko'rsatadiki, SI tizimlari yordamida tashkilotlar raqamli ekotizimlarni shakllantiradi. Bu esa innovatsion qarorlar, prediktiv tahlillar va platforma yechimlari orqali korxonalarining strategik maqsadlariga erishishga yordam beradi.

Tahlil natijasida quyidagi konseptual model ishlab chiqildi: sun'iy intellekt asosidagi boshqaruv tizimi axborotlarni yig'ish, tahlil qilish, qarorlar qabul qilish hamda innovatsion tashabbuslarni amalga oshirishning uzviy siklini ta'minlaydi.

Modelda quyidagi komponentlar o'zaro integratsiyalashgan:

1. Dinamik biznes modeli — tezkor o'zgaruvchan bozor sharoitlariga moslashuvchanlikni ta'minlaydi.
2. Analitik platforma — katta hajmdagi ma'lumotlarni qayta ishlash va prediktiv modellashtirish vositasi.
3. Adaptiv tashkilot tuzilmasi — qarorlar qabul qilish jarayonlarini tezlashtiruvchi ichki mexanizmlar.
4. Strategik qarorlarni qo'llab-quvvatlash tizimi — rahbarlarga optimal va asosli qarorlar qabul qilish imkoniyatini yaratadi.

Natijada xizmat ko'rsatish korxonalarida sun'iy intellekt texnologiyalarini integratsiya qilish boshqaruv jarayonlarini modernizatsiya qilish, resurslardan samarali foydalanish hamda innovatsion rivojlanishni jadallashtirishga xizmat qiladi. Shu nuqtai nazardan, tadqiqot natijalari korxonalarda SI texnologiyalarini joriy etish strategiyasini ishlab chiqishda amaliy tavsiyalarni shakllantirish imkonini beradi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, raqamli menejment va sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish xizmat ko'rsatish korxonalarining boshqaruv samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

Birinchidan, raqamli boshqaruv tizimlari korxonalariga katta hajmdagi ma'lumotlarni tezkor qayta ishlash va tahlil qilish imkonini beradi. Bu esa menejerlarga real vaqt rejimida asoslangan strategik qarorlar qabul qilish imkoniyatini yaratadi.

Ikkinchidan, sun'iy intellekt texnologiyalari mijozlarning ehtiyojlari va xatti-harakatlarini chuqur tahlil qilish imkonini beradi. Natijada xizmat ko'rsatish korxonalarida mijozlarga individual xizmatlar taklif qilish orqali xizmatlar sifatini oshirishi mumkin.

Uchinchidan, raqamli platformalar yordamida operatsion jarayonlarni avtomatlashtirish korxonalarining xarajatlarini kamaytirish hamda mehnat unumdorligini oshirishga xizmat qiladi.

Olib borilgan tadqiqot natijalari raqamli transformatsiya xizmat ko'rsatish korxonalarida rivojlanishining muhim omillaridan biri ekanligini ko'rsatadi. Sun'iy intellekt texnologiyalarini boshqaruv tizimlariga integratsiya qilish strategik rejalashtirish jarayonlarini samarali tashkil etish imkonini beradi.

Shu bilan birga, raqamli texnologiyalarni joriy etish jarayoni muayyan muammolar bilan ham bog'liq bo'lishi mumkin. Jumladan, zamonaviy texnologik infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi, malakali mutaxassislar yetishmasligi hamda investitsiya resurslarining cheklanganligi raqamli transformatsiya jarayonlarini sekinlashtirishi mumkin.

Shu sababli xizmat ko'rsatish korxonalarida raqamli boshqaruv tizimlarini joriy etish bilan bir qatorda, kadrlar malakasini oshirish va innovatsion texnologiyalarni rivojlantirishga ham e'tibor qaratishi lozim.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, raqamli menejment va sun'iy intellekt (SI) texnologiyalari xizmat ko'rsatish korxonalarida strategik boshqaruv samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Sun'iy intellekt tizimlari nafaqat operatsion jarayonlarni avtomatlashtirish, balki strategik qarorlar qabul qilish, resurslarni optimal taqsimlash hamda innovatsion tashabbuslarni ilgari surishda muhim vosita sifatida namoyon bo'ladi. Raqamli boshqaruv tizimlari katta hajmdagi ma'lumotlarni tezkor qayta ishlash va tahlil qilish imkonini berib, menejerlarga real vaqt rejimida asoslangan qarorlar qabul qilish imkoniyatini yaratadi. Shu bilan birga, SI texnologiyalari mijoz ehtiyojlarini chuqur tahlil qilish hamda individual xizmatlarni shakllantirishga yordam beradi, bu esa xizmatlar sifatini oshiradi va mijozlar qoniqishini yaxshilaydi. Operatsion jarayonlarni raqamli platformalar orqali avtomatlashtirish xarajatlarni kamaytirish hamda mehnat unumdorligini oshirish imkonini yaratadi. Shuningdek, SI tizimlarining integratsiyasi korxonalarda innovatsion qarorlar qabul qilish, prediktiv modellashtirish va raqamli ekotizimlarni shakllantirish imkoniyatini beradi. Tadqiqot shuni ko'rsatdiki, raqamli transformatsiya jarayoni malakali kadrlar tayyorlash, texnologik infratuzilmani rivojlantirish hamda investitsiya resurslarini samarali taqsimlash bilan chambarchas bog'liq. Tadqiqot natijalaridan kelib chiqib, xizmat ko'rsatish korxonalarida sun'iy intellekt asosidagi CRM tizimlarini joriy etish orqali mijozlar bilan aloqalarni mustahkamlash va individual xizmatlarni rivojlantirish, marketing hamda strategik tahlilda Big Data texnologiyalaridan foydalanish orqali bozor tendensiyalarini oldindan aniqlash va qarorlar sifatini oshirish, operatsion jarayonlarni raqamli platformalar yordamida avtomatlashtirish orqali xarajatlarni kamaytirish hamda resurslardan samarali foydalanish zarur. Shuningdek, strategik rejalashtirishda raqamli analitik tizimlardan foydalanish va prediktiv modellashtirish orqali korxonalarining strategiyasini bozor sharoitlariga moslashtirish, kadrlar malakasini oshirish

maqsadida treninglar, seminarlar va sertifikatlash dasturlarini joriy etish hamda sun'iy intellekt va raqamli texnologiyalarni boshqaruv jarayonlariga integratsiya qilish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, korxonada innovatsion tashabbuslarni rag'batlantirish va innovatsion ekotizimlarni shakllantirish, raqamli transformatsiya strategiyasini ishlab chiqish, investitsiya resurslarini samarali taqsimlash hamda sun'iy intellekt tizimlarini bosqichma-bosqich joriy etish zarur hisoblanadi. Mazkur takliflarni amaliyotga joriy etish xizmat ko'rsatish korxonalarining boshqaruv samaradorligini oshirish, innovatsion rivojlanishni jadallashtirish hamda ularning milliy va xalqaro bozorlardagi raqobatbardoshligini mustahkamlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 11-maydagi "Xizmatlar sohasini jadal rivojlantirish to'g'risida"gi PQ-5113-sonli Qarori. <https://lex.uz/docs/-5421233>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 12-yanvardagi PF-65-son Farmoni. "Raqamli O'zbekiston – 2030: Raqamli iqtisodiyot va innovatsiyalarni rivojlantirish strategiyasi." <https://lex.uz/docs/-7470596?ONDATE=11.04.2025%2000>
3. Brynjolfsson, E., & McAfee, A. (2016). *The Second Machine Age: Work, Progress, and Prosperity in a Time of Brilliant Technologies*. W.W. Norton.
4. Drucker, P. (1999). *Management Challenges for the 21st Century*. Harper Business.
5. Mintzberg, H. (1973). *The Nature of Managerial Work*. Harper & Row.
6. Schumpeter, J. (1934). *The Theory of Economic Development*. Harvard University Press.
7. McCarthy, J. (1956). *Programs with Common Sense*. Proceedings of the Symposium on Mechanization of Thought Processes.
8. Russell, S., & Norvig, P. (2016). *Artificial Intelligence: A Modern Approach*. Pearson.
9. Muxammadovna, Z. N. (2025). Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmat ko'rsatish sohasi rivojlanishining xorij tajribasi. Zamonaviy ta'lim tizimini rivojlantirish va unga qaratilgan kreativ g'oyalarni, takliflar va yechimlar, 8(81), 146–149.
10. Muxammadovna, Z. N. (2025). Xizmat ko'rsatish korxonalarida raqamli transformatsiya va AI texnologiyalarining boshqaruv samaradorligiga ta'siri. Marketing jurnali, (11), 23–31.
11. World Economic Forum. (2024). *Global AI Impact Report 2024*. <https://www.weforum.org/reports/global-ai-impact-2024>
12. McKinsey & Company. (2023). *Artificial Intelligence in Service Industries*. <https://www.mckinsey.com/ai-service-industries>
13. O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi. (2024).

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 3

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100